

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aristophanis Comoediae Undecim

Graece Et Latine, Ad fidem optimorum Codicum MSS. emendatae cum nova octo Comoediarum interpretatione Latina, & notis ad singulas ineditis Stephani Bergleri nec non Caroli Andreae Dukeri ad quatuor priores. Accedunt Deperditarum Comoediarum Fragmenta, A Theod. Cantero Et Gul. Coddæo Collecta, ...

Aristophanes

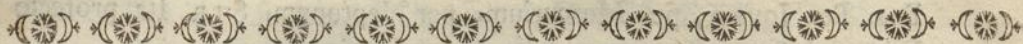
Lugduni Batavorum, MDCCLX

Actus quarti scena quinta

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1094](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1094)

ACTUS QUARTI

Ίαμβικοί Τρίμετροι.

ΑΜΥΝΙΑΣ Ο ΔΑΝΕΙΣΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΜΑΡΤΥΡ.

Ἰω μοί μοι.

ΣΤΡ. Ἐα,

Τίς ἔποςί ποτ' ἔσθ' ὁ θελωῶν; ἢ π' πε

Τῶν Καρκίνε πῖς δαιμόνων ἐφθέγγατο;

1265 ΑΜ. Τί δ', ὅς πῖς εἰμί, τῆτο βόλεσθ' εἰδένα;

Ἄνῃς κηκοδαίμων. ΣΤΡ. Κατὰ σεαυτὸν νῦν τρέπε.

ΑΜ. Ὡ σκληρὸ δαῖμον, ὦ τύχα θρασυάντυγες

Ἰππων ἐμῶν ὦ Παλλάς, ὡς μ' ἀπώλεσας.

ΣΤΡ. Τί δαί σε Τληπόλεμός ποτ' εἰργαται κακόν;

1270 ΑΜ. Μὴ σκῶπέ μ', ὦ τᾶν, ἀλλὰ μοι τὰ ζήματα.

Τὸν ὕδν ἔποδ' ἔναυ κέλθισον, ἀ λαθει,

Ἄλλως τε μέντοι κ' κακῶς πεφραγῆ.

ΣΤΡ. Τὰ ποῖα ταῦτα ζήματα. ΑΜ. Ἄ δανείσαιτο.

ΣΤΡ. Κακῶς ἄρ' ὄντως εἶχες, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.

1275 ΑΜ. Ἰππος γ' ἐλαίων ἐξέπεσον, γῆ τδ' εἰς θεός.

ΣΤΡ. Τί δ' ἴλα ληρεῖς, ὡσφ' ἀπ' ὄνε καταπεσών;

ΑΜ. Ληρῶ, τὰ ζήματ' ἔπολαθειν εἰ βόλομα;

ΣΤΡ. Οὐκ ἔσθ' ὅπως σύγ' αὐτὸς ὑγαινεις. ΑΜ. Τί δαί;

ΣΤΡ. Τὸν ἐγκέφαλον ὡσφ' σεσείσθαι μοι δοκεῖς.

ΑΜ.

vf. 1264. Τῶν Καρκίνε Δαιμόνων] Pro παιδῶν, inquit Scholiastes, παρ' ὑπόνοιαν. Quoniam Tragicorum more dixisset ἰω μοί μοι. nempe ut apud Sophoclem etiam in Ajace vf. 897. & 946. & 948. & in Electra Eurip. 1167. & alibi. Erant autem Carcino Tragico poetae tres filii, ex quibus duo erant Tragicæ Saltatores, unus Poeta Tragicus. Aut proprie accipiendum Δαιμόνων Καρκίνε, quia Carcinus introduxerit alicubi Deos ita lamentantes ut Danista hoc loco, ut in iisdem est Scholiis.

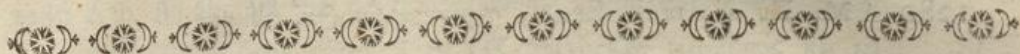
vf. 1266. Ἄνῃς] Idem versus legitur etiam in Acharn. vf. 1018. Kusterus.

Ibid. Κατὰ σεαυτὸν νῦν τρέπε] Alciphron Epist. 28. lib. I. πῖπαστο Κίκορ' ἄθλιε, καὶ τρέπε κατὰ σεαυτὸν, ὡ πῖσ' εἶ. Desine Cecrops miser & ad te ipsum redi senex. Comicus in Vespis vf. 1491. κατὰ σεαυτὸν ἔρα.

vf. 1267. Ὡ σκληρὸ δαῖμον] Euripidis Scholiastes ad Phoenissas vf. 850. σκληρὸ δαῖμον καὶ ἀπανθρώπω χρωμένε. Euripides in Alcestide vf. 496. καὶ τὸνδὲ τίμω δαίμον' ἄνιν λέγεις· σκληρὸς γὰρ αἰεὶ. Et hunc Fati

mei laborem commemoras, quod durum semper est. Antipho Tetralogia II. Orat. 3. τῆ δὲ σκληρίτατι τῷ Δαίμον'· duritiae autem fortunæ suæ dissidens.

Ibid. Ὡ — Δαῖμον, ὦ τύχα] Videntur istae voces idem significare. Euripides in Troadibus vf. 102. πλεὶ κατὰ Δαίμονα, μηδὲ προσίση σπύραν βίωτι πρὸς κύμα, πλεῖστα τύχαισι. Naviga secundum Δαίμονα, nec converte proam vitæ contra fluitus, dum navigas arbitrio fortunæ. Sophocles Oedipo Coloneo vf. 76. ἐπειπερ εἰ γυναικ' ὡς ἰδόντι, πλεὶν τῷ Δαίμον'· quandoquidem es vir egregius ut ego video, nisi quod obstat ὁ Δαίμων. ubi Scholia: τῷ Δαίμον', ἢ τύχης. Aitquando tamen videntur Δαίμονες sive Dii & Fortuna distingui; Euripides in Cyclope vf. 602. ἢ τὴν τύχην μὲν Δαίμον' ἀγείσθαι χρεῖον. τὰ Δαιμόνων δὲ τ' τύχης ἐλάσσονα. Aut Fortunam oportet existimare Deam; Deos autem infra Fortunam. Invoceat autem ibi Ulysses Deos, & dicit, si ipse pius interficiatur ab impio Cyclope, Fortunam Cyclopifaventem, potiorē fore Diis opitulatrici Ulyssis; aut Fortunam habendam esse pro vera Dea, non autem ipsos

SCENA QUINTA.

Iambici Senarii.

AMYNIAS DANISTA, STREPSIADES, TESTIS.

A M. Io! hei mihi!

STR. Eja!

Quisnam iste est ejulatus? Numquid?

Aliquis Carcini Deorum vocem edidit?

1265 A M. Quid? hoc scire vultis, quis ego sim?

Sum homo miser. STR. Ad teipsum redi, te converte.

A M. O genium iratum meum! ô fortunam quae rotas mihi perdit,

Et equos! ô Pallas, ut me perdidisti!

STR. Quid autem mali tibi fecit Tlepolemus?

1270 A M. Ne me irrideas, ô bone, sed mihi pecuniam:

Jube ut reddat Filius, quam accepit,

Praefertim cum malum aliquod sim passus.

STR. Quamnam pecuniam? A M. Quam ille foenore sumserat.

STR. Itaque revera male tibi fuit, ut videtur.

1275 A M. Sane equos agitans lapsus sum.

STR. Quid itaque deliras tanquam ab asino delapsus?

A M. Deliro ego, si pecuniam recipere cupio?

STR. Non potest fieri ut tu sis sanus. A M. Qui ita?

STR. Nam cerebri quasi emoti esse mihi videris.

A M.

iplos Deos. Aliquando *Δαίμων* & *Θεός* distinguuntur inter se, ut apud Eundem Ione vl. 1374. *τὰ τὸ θεὸν μὲν χρεῖσθαι, τὸ δὲ Δαίμονος βαρῆα*. Deus quidem mihi bonus fuit, *Daemon* autem gravis. Aliquando *Δαίμων* videtur quasi gubernator *τὸ τυχεῖ* aut *τὸ τυχεῖν* esse; Euripides in Heraclidis vl. 935. *ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν Δαίμων ἴδους, καὶ μετέστην τύχας*. Sed in contrarium *Daemon* rem vertit, & mutat fortunas. Idem in Medea vl. 672. *ἀπαίδης ἴσμεν Δαίμονος τινὸς τύχην*. Sine liberis sumus *Daemonis* alicujus sorte. In Phoenissis vl. 416. *ὁ Δαίμων μ' ἐκάλει σπῆος τὴν τύχην*. *Daemon* me ad hanc fortunam vocavit. Ubi Scholia: *τὸ εἰμαζόμενον ἔγραψεν ἡμᾶς εἰς τὸ τοῦ τύχης*. *Fatum* ducit nos in hanc fortunam. Poterit ergo utra vox Latine verti: *Fortuna*, *fors*, *genius*, *fatum*, ut quaeque vox loco alicui magis convenit. Nisi quod *Δαίμων* aliquando simpliciter pro Deo accipitur. Glossae: *τύχη* — *Fors*, *Genius*, *Successus*, *Fatum*, *Fortuna*, qui significatus conveniunt etiam voci *Δαίμων*.

vl. 1269. *Τελεπόλεμος*] Hujus mentionem fieri dicit

Scholias, quia Xenocles Carcini, de quo paullo ante, filius, tragicus Poëta introduxerit Alcmenam illis verbis utentem, quae in superiore versu sunt: *ὁ Πάλλας, ὡς μ' ἀπάλησας*. cum nimirum Tlepolemus interfecisset Licymnium fratrem Alcmenae. Alius Scholias dicit, non de Heroë isto hic esse sermonem, sed de alio Tlepolemo, qui fuerit Sophoclis tragici histrio. vl. 1276. *Τί δὴτα ληρῆς*] In Vespis vl. 1367. *τί ταῦτα ληρῆς ὡς περ ἀπὸ πέμπε πεισῶν*; Vid. Not. seq.

Ibid. *Ὡς περ ἀπ' ὄνου καταπεσῶν*] Ludit in ambiguitate; nam si scribas *ἀπὸ τοῦ καταπεσῶν* erit a mente delapsus, id est, a mente alienatus. Sic *καὶνὸν* & *καὶνὸν*, apud Laërtium; qui refert Diogenem interrogatum ab aliquo, quibus rebus opus sit futuro Philosopho, respondisse: *βιβλίον καὶνὸν θεῖ*. quae verba si scribantur hoc modo: *βιβλίον καὶνὸν τοῦ θεῖ*, significant: *Libro & mente opus est*; si autem hoc modo: *βιβλίον καὶνὸν θεῖ* significant: *Libro novo opus est*. Dicitur autem proverbialiter *ἀπ' ὄνου πεισῶν* de imperito homine, quasi qui nec animis uti possit, nedum ut equis; ut notat Scholias.

- 1280 ΑΜ. Σὺ δὲ, ἢ τ' Ἑρμῆν, προσκεκλήσεσθαι γέ μοι,
 Εἰ μὴ σποδῶσις τὰργύριον. ΣΤΡ. Κάτιπέ νω,
 Πότερα νομίζεις καινὸν αἰεὶ τ' Δία
 ὕειν ὕδαρ ἐχάσθ', ἢ τ' Ἥλιον
 ἔλκειν χάπθην ταυτὸ τῆδ' ὕδαρ πάλιν;
- 1285 ΑΜ. Οὐκ οἶδ' ἔγωγ' ὀπότερον, εἰδὲ μοι μέλι.
 ΣΤΡ. Πᾶς ἐν ἀπολαβεῖν τὰργύριον δίχαι εἶ,
 Εἰ μηδὲν οἶδα τ' μετιώρων φραγμάτων;
 ΑΜ. Ἄλλ' εἰ σπανίζεις τὰργύριον, μοι τ' τόκον
 Ἄποδ' γα. ΣΤΡ. Τῆτο δ' εἶδ' ὁ τόκ' πὶ θηλείον;
- 1290 ΑΜ. Τί δ' ἄλλο γ', ἢ χτ' ἡμίνα, καὶ χτ' ἡμέραν,
 Πλέον πλέον τὰργύριον αἰεὶ γίνεθ',
 Ὑπορρέοντ' ἔξ ἁλίον; ΣΤΡ. Καλῶς λέγεις.
 Τί δ' ἦτα, τίω θάλατταν εἶδ' ὅτι πλείονα
 Νωὶ νομίζεις, ἢ φροτῆ; ΑΜ. Μὰ Δί' ἄλλ' ἴσω.
- 1295 Οὐ γὰρ δίκαιον πλείον εἶναι. ΣΤΡ. Καίτα πῶς
 Αὐτὴ μὲν, ὧ κακόδαμον, εἰδὲν γίνεθ'
 Ἐπιρρέοντων τ' ποταμῶν πλείων; σὺ δὲ
 Ζητεῖς ποιῆσαι τὰργύριον πλείον τὸ σόν;
 Οὐκ ἀποδιάξεις σαυτὸν ἐκ τ' οἰκίας;
- 1300 Φέρε μοι τὸ κέντρον. ΜΑΡΤ. Ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.
 ΣΤΡ. Ὑπαγε, πὶ μέλλεις; οὐκ ἐλάς, ὧ Σαμφόρα;
 ΑΜ. Ταῦτ' ἐχ' ὕβρις δ' ἔστιν; ΣΤΡ. Ἄξεις; ὄππαλῶ
 Κεντῶν ἔπει τ' φρακλόν σε τ' σειραφόρον.
 Φθύγεις; ἔμελλον ἄρα κινήσειν σ' ἐγὼ,
- 1305 Αὐτοῖς προχοῖς τοῖς σῶσι καὶ ξυωείσιν.

ΣΤΡΟΦΗ ΚΩΛΩΝ ἠ.

Χ Ο Ρ Ο Σ.

Οἶον τὸ φραγμάτων ἐραῖν Φλαύρων.
 Ὅ γὰρ γέρον ὄδ' ἐρατῆς
 Ἄποστρήσασθαι βύβλεθ'

Τὰ

vf. 1293. Τὴν θάλατταν] Lucretius VI.
 Principio mare mirantur non reddere majus
 Naturam, quo tantu' suu' decursus aquarum:
 Omnia quo veniant ex omni summa parte.
 vf. 1301. Οὐκ ἐλάς ὧ Σαμφόρα] Impellit & alloqui-

tur eum tanquam equum; in Equitibus vf. 599. equus
 ad equum fingitur dixisse: τί φράμην; ἐκ ἐλάς, ὧ σαμφόρα;
 Vid. ad Nubes vf. 122.
 vf. 1302. Ἐπιπλά] Fut. ab ἐπλάω, mitto = jacio. Sed
 mallem cum Cl. Kustero emendare ἐπει ἐλά, nam im-
 pellam

- 1280 AM. At tu, ita me Mercurius amet, videris in jus rapiendus,
Nisi reddis argentum. STR. Dic mihi nunc,
Utrum putas Jovem identidem recentem
Aquam pluere, aut Solem
Trahere ab imo sursum eandem istam aquam?
- 1285 AM. Nescio ego utrum fiat, neque mihi curae est.
STR. Quomodo ergo recipere argentum te aequum est,
Si nihil nosti de meteoris? *de rebus coelestibus.*
AM. Sed si egres aeris, usuram
Saltem mihi da. STR. Usura vero quidnam animalis?
- 1290 AM. Quid aliud, nisi quod mense & die quolibet
Magis magisque augetur argentum,
Sensim labente tempore. STR. Recte dicis.
Quid itaque? potest ne fieri ut mare plenius (*auctius*) esse
Nunc putes, quam antehac? AM. Non profecto, sed aequale:
- 1295 Nec enim aequum est ut plenius fiat. STR. Quomodo ergo,
Homo perdit, cum mare nihilo fiat.
Auctius fluentibus in id fluviis, tu
Studes argentum tuum multiplicare?
Nonne te hinc auferes ex aedibus?
- 1300 Affer mihi stimulum. TEST. Hujus rei ego testis ero.
STR. Perge, quid cessas? nonne te movebis tu Samphora?
AM. Annon haec contumelia est? STR. Ibis? nam agitabo
Te funalem etiam pungens sub culum.
Fugisne? eram ergo te moturus loco.
- 1305 Una cum ipsis rotis tuis & bigis.

STROPHA VERSUUM XVIII.

C H O R U S.

Hem quale est adamare res pravas!
Nam hic senex qui ejusmodi res adamavit,
Fraudare hos vult

Pecu-

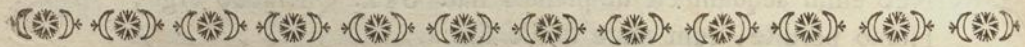
pellam te. Intrat autem nunc Strepsiades ad Convivium, ubi mox a filio verberatur.

vf. 1304. Ἐμῆλλον ἄρα κινήσει σε] In Vespis vf. 458, ἄρ' ἐμῆλλομέν' πρὸς ὑμᾶς ἀποσεβήσειν τῷ χεῖρῳ.

vf. 1306. Πραγματικῶν ἱστῶν φλαβίων] Infra, vf. 1462, ποιητῶν ὄντ' ἱστῶν πραγματικῶν.

vf. 1308. Ἀποσεβῆσαι] Infra, vf. 1466. εἰ γὰρ μ' ἐχέει τὰ χεῖρά, ἢ δ' ἀμισθῶν, ἀποσεβῆσαι.

- Τὰ χεῖμαθ', ἀ' δανείσατο.
 1310 Κῆκ' ἔσθ' ὅπως ἔ τήμερον λήψθ)
 Πραγμ', ὃ τῶτον ποιήσθ
 Τὸν σοφιστῆν, ὦν πανεργεῖν
 Ἥξασθ', ἐξαίφης πι κεκὸν λαβεῖν.
 Οἶμα γ' αὐτίχ' θύρησειν, ὄφρ
 1315 Πάλαυ πότ' ἐζήτθ,
 Εἶναυ τὸν υἱὸν δεινὸν οἶ,
 Γνώμας τ' ἐναυτίας λέγειν
 Τοῖσι δικαίοις,
 Ὄψε νικᾶν ἀπαντας,
 1320 Οἷσφρ ἀν' ξυγῆθηθ),
 Κᾶν λέγη παμπότμεα.
 Ἰσως ἴσως βελήσεται
 Κᾶφονον αὐτὸν εἶναυ.

ACTUS QUINTI

Τρίμετροι Ἰαμβικοί.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ.

- Ἰε', ἰε'.
 1325 Ἦ γείτονες, ἔ ξυγενεῖς, ἔ δημόταυ,
 Ἀμύνατέ γε μοι τυπομδίω πάση τέχνη.
 Οἶμοι κεκοδαίμων θ' κεφαλῆς, ἔ θ' γνάθθ.
 Ὦ μαρέ, τύπεις τὸν πατέρα; ΦΕΙΔ. Φῆμ', ὦ πάτερ.
 ΣΤΡ. Ὀρθ' ὁμολογῶντ', ὄμ' με τύπθ; ΦΕΙΔ. Καὶ μάλα.
 1330 ΣΤΡ. Ὦ μαρέ, ἔ πατραλοία, ἔ ποιχαρύχε.
 ΦΕΙΔ. Αὐθῖς με ταυτα ταυτα, ἔ πλείω λέγε.
 Ἄρ' ἴδ' ὄμ' χαίρω πόλλ' ἀκῆαν δὴ κεκεῖ.
 ΣΤΡ. Ὦ λακκόφρακθ. ΦΕΙΔ. Πάτθ πολλοῖς τοῖς ρόδοις.
 ΣΤΡ. Τὸν πατέρα τύπεις; ΦΕΙΔ. Κᾶποφανῶ γε, νῆ Δία,
 1335 Ὡς οἱ δίκη σ' ἔτυπθ. ΣΤΡ. Ὦ μαιαρώτατε,

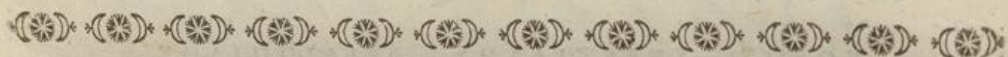
Καὶ

v. 1317. Γνώμας ἐναντίας λέγειν] Supra, v. 1036.
 ἅπαντα ταυτ' ἐναντίας γινώμασι συνταράξει.
 v. 1327. Καὶ θ' γνάθθ] Nimirum, πατρός γνάθθ
 ἐπάταξεν ut est' in Ranis v. 149.

v. 1330. Πατραλοία] Ab ἀλοῖθ. in Ranis v. 149.
 μητέρ' ἠλοῖσεν.
 v. 1333. Λακκόφρακθ] Ut λακκοκαταπύγων in A-
 charn. v. 664. Eupolis apud Athenaeum l. p. 17. σολ-
 λη

Pecunia, quam foenore acceperat:

- 1310 Nec fieri poterit, quin hodie eveniat ei
 Aliquid, quod faciet ut iste
 Argutator, ob ea quae patrare
 Coepit, mox aliquod malum accipiat.
 Nam puto mox eum inventurum quod
 1315 Dudum quaerebat, nimirum
 Ut filius ei possit docte
 Contrariis sententiis oppugnare
 Jura,
 Adeo ut omnes vincat,
 1320 Cum quibus congressus fuerit,
 Quamlibet prava dicat.
 Forte forte optabit
 Vel mutum ipsum esse.

SCENA PRIM A.

Senarii Iambici.

STREPSIADES, PHIDIPPIDES.

- STR. Io! Io!
 1325 SO vicini & cognati & populares,
 Ferte opem quovis pacto vapulanti.
 Hei mihi misero! ô caput meum, ô maxilla! (bucca)
 Scelestè! patrem verberas? PH. Ajo pater.
 STR. Videte confitentem, quod me verberet. PH. Utique.
 1330 STR. O scelerate, & parricida, & parietum perfossor.
 PH. Repete eadem haec & plura malaingere.
 Num tu etiam scis me libenter male audire (multa maledicta)?
 STR. Cinaede. PH. Consperge me *ut coepisti* multis rosis.
 STR. Patremne verberas? PH. Imo etiam ostendam,
 1335 Jure te a me verberari. STR. O impurissime,

Quo

λάν γε λακκοπρωλλίαν ἐπίσταβ' ἡμῖν εὐράν· Multam illo
 norat cinaedicam turpitudinem, cum id excogitaret.
 Ibid. Τοῖς ῥόδις] Supra, vl. 910. ῥόδα μὲ εἰρηκας.
 Delectatur autem maledictis, quae in ipsam ingeruntur,

perinde ut loco jam dicto, ejus Magister.
 vl. 1335. 'Εν δίκῃ σ' ἐπιπλοῦ] In Equitibus vl. 258.
 ὑπ' ἀνδρῶν τύπλομαι ξυνομοτῶν. deinde alter: ἐν δίκῃ
 γα.